

FÖRSLAG TILL ELINSTALLATÖRSLAG

1 § Syftet med denna lag är att förebygga person- eller sakskada till följd av felaktigt eller bristfälligt elinstallationsarbete på elektriska anläggningar som med hänsyn till farlighetsgraden är att anse som starkströmsanläggningar.

Lagen gäller inte elinstallationsarbete på fartyg, luftfartyg, fordon för elektrisk järnvägs-, spårvägs-, tunnelbane- och trådbussdrift, övriga fordon och anordningar.

Kommentar:

Texten är delvis hämtat ur elinstallationsförordningen.

Ellagen gäller ”elektriska anläggningar” 1 §. Anläggningarna indelas med hänsyn till farlighetsgraden i starkströms- och svagströmsanläggningar. Närmare bestämmelser om denna indelning har delegerats till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, ellagen 3 §. Regeringen har definierat starkströmsanläggning i starkströmsförordningen och elinstallatörsförordningen.

Anläggningar på fartyg, luftfartyg och fordon omfattas av annan direktivsstyrd lagstiftning men har inte undantagits i ellagen (fartygssäkerhetslagen (2003:364 samt fordonslagen (2002:574) eller har hänvisning till ellagen (lagen (1990:1157) om säkerhet vid tunnelbana och spårväg samt järnvägslagen (2004:519)). Starkströmsanläggningar som finns på fartyg, järnvägsfordon samt andra fordon har hittills undantagits i Elsäkerhetsverkets starkströms- och behörighetsföreskrifter.

2 § Elinstallationsarbete får utföras endast av den som fått behörighet för det arbete som avses.

Med elinstallationsarbete avses utförande, ändring eller reparation av elektriska anläggningar för produktion, distribution eller användning av el som med hänsyn till farlighetsgraden är att anse som starkströmsanläggningar. Med elinstallationsarbete avses även fast anslutning eller losskoppling av fast anslutna elektriska anordningar till sådana elektriska anläggningar.

Utan hinder av första stycket får elinstallationsarbete utföras av den som genomgår utbildning eller fullgör praktik i syfte att få behörighet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om vad som med hänsyn till risker för elsäkerheten ska anses utgöra elinstallationsarbete.

Kommentar:

Det ska krävas behörighet för elinstallationsarbete. Dagens yrkesmän ska inte finnas kvar annat än övergångsvis. I avsnitt 9 och 10 i förslaget utvecklar verket sin syn på elinstallationsarbete och svårigheten att i författningstext definiera vad som avses med elinstallationsarbete. Det finns moment vid utförandet av en anläggning som inte i alla situationer kräver

särskild elteknisk kompetens, till exempel lägga rör eller dra kablar. Det är elinstallatören som får ta ansvar för de arbetsmässiga bedömningar som denne gör i samband med till exempel utförandet av en anläggning. Andra stycket återfinns i princip i dagens förordning. Begreppet ”anordning” kommer från ellagen, men begreppet definieras först i starkströmsförordningen (2009:22). I bemyndigandet för regeringen ingår att meddela föreskrifter om praktik och utbildning samt elinstallationsarbete.

3 § Elinstallationsbehörighet kan avse allt elinstallationsarbete eller vara begränsat till arbete på elektriska anläggningar med viss spänningsnivå.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om omfattningen av en elinstallationsbehörighet.

Kommentar:

Enligt Elsäkerhetsverkets förslag ska det finnas en grundbehörighet som alla ska ha, men som inte ger rätt till arbete på högspänningsanläggningar. För arbete på högspänningsanläggningar ska det krävas en dokumenterad erfarenhet av arbete på sådana anläggningar. Vad som är högspänning och vad som är lågspänning är inte heller definierat i lag, utan i starkströmsförordningen.

4 § Den som innehar elinstallationsbehörighet ska utföra elinstallationsarbetet med omsorg och med iakttagande av god elsäkerhetsteknisk praxis.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om vad som avses med god elsäkerhetsteknisk praxis.

Kommentar:

Bestämmelsen saknar motsvarighet i dagens reglering av elinstallatörer, vilket har medfört att det varit oklart med stöd för Elsäkerhetsverkets tillsyn och med möjligheterna att ingripa mot den installatör som brustit i omsorg vid installationen.

Med god elsäkerhetsteknisk praxis avses tillämpning av de föreskrifter för installation av elektriska starkströmsanläggningar som har meddelats med stöd av 9 kap 1 § ellagen och starkströmsförordningen (2009:22) och av den praxis i övrigt som har etablerats på elsäkerhetsområdet genom kompletterande standarder eller andra bedömningsgrunder. – Liksom starkströmsanläggning och högspänning är god elsäkerhetsteknisk praxis definierat på lägre författningsteknisk nivå, vilket medför att man i denna lag med nödvändighet blir något oprecis.

5 § Endast den som innehar behörighet får kontrollera att elektriska anläggningar enligt 2 § uppfyller god elsäkerhetsteknisk praxis och besluta om att dessa får tas i bruk. Med att tas i bruk avses att spänningssätta en elektrisk anläggning med sådan spänning, strömstyrka eller frekvens som kan vara farlig för person eller egendom.

Kommentar:

Bestämmelsen motsvarar delvis 7 § elinstallatörsförordningen där det anges att elinstallatören skall se till att den del av den elektriska starkströmsanläggningen eller anordningen som arbetet omfattar har kontrollerats i betryggande omfattning innan den tas i bruk genom att spänning, ström eller frekvens påförs som kan vara farlig för person eller egendom.

Genom att lägga ansvaret för kontrollen på en person som innehar kompetens blir det tydligare vem som bär ansvaret för att installation uppfyller de krav som ställs i verkets tekniska föreskrifter. Det medför även att verkets tillsyn blir effektivare och att elinstallatören kan ställas till svars till skillnad från idag då det i de allra flesta fall är en yrkesman, som är oreglerad, som utför kontrollen. Det medför svårigheter för myndigheten att utöva tillsyn.

6 § Elinstallationsbehörighet får endast meddelas den som har avlagt godkänt prov för elinstallationsbehörighet (elinstallationsprov) och i förekommande fall dokumenterat fullgjord praktiktjänstgöring.

Elinstallationsprovet ska avläggas inför provförrättare som har förordnats av myndighet som regeringen bestämmer.

Kommentar:

Den som har avlagt godkänt prov ska få behörighet att utföra allt installationsarbete på lågspänningsanläggningar. För arbete på högspänningsanläggningar ska det krävas att sökanden kan förete intyg om särskild högspänningspraktik. Hög- och lågspänning är inte definierade i lag utan endast i förordning och Elsäkerhetsverkets föreskrifter. Begreppen kan därför inte användas i lagtexten som därmed blir lite otydlig.

7 § Till provförrättare enligt denna lag får utses fysiska eller juridiska personer som med hänsyn till personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheter i övrigt bedöms ha förutsättningar att utföra prov.

Kommentar:

Jämför lagen (2009:121) om utbildning till förare av mopeder, snöskotrar och terränghjulbilar.

8 § Elinstallationsprov ska omfatta kontroll av teoretiska kunskaper och praktisk erfarenhet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om behörighetsprov, om provförrättare och om avgifter för proven.

Kommentar:

Bestämmelserna om prov och provförrättare bör lämpligen ha förordningsform, jämför körkortslagen (1998:448) och körkortsförordningen (1998:980). Det bör dock delegeras åt El-

säkerhetsverket att meddela närmare föreskrifter om de kunskaper och praktiska erfarenheter som ska prövas, eftersom sådana föreskrifter kommer att bli relativt detaljerade och dessutom behöva ändras med hänsyn till teknikutvecklingen. På motsvarande sätt bör bestämmelser om krav på provförrättarna beslutas av regeringen respektive Elsäkerhetsverket.

Elsäkerhetsverket bör också meddela föreskrifter om den särskilda praktik som ska fullgöra av den som vill ha den extra behörigheten för högspänning, liksom om hur denna praktik ska dokumenteras.

9 § Beslut om elinstallationsbehörighet meddelas av den myndighet regeringen bestämmer.

Elsäkerhetsverket får behandla personuppgifter i sin verksamhet för att tillgodose behovet av uppgifter om de som meddelats behörighet samt för de som utses till provförrättare. Behandlingen får vara helt eller delvis automatiserad och uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt ett eller flera särskilda kriterier.

I personuppgiftslagen (1998:204) finns bestämmelser som tillämpas på personuppgifter i elinstallatörsregistret i den mån det inte finns några avvikande bestämmelser i denna lag eller i en förordning som har beslutats med stöd av den.

Med personuppgifter avses i denna lag detsamma som i *personuppgiftslagen*. Elsäkerhetsverket ska vara personuppgiftsansvarig för behandling av uppgifterna.

Kommentar:

Den som har avlagt ett godkänt behörighetsprov ska hos Elsäkerhetsverket ansöka om att få behörighet. Ansökningen är i fråga om grundbehörigheten endast en formsak. Den materiella prövningen sker genom provet. I fråga om den särskilda högspänningsbehörigheten ska verket dock granska dokumentationen av föreskriven högspänningspraktik.

Paragrafens andra stycke saknar motsvarighet i dag, men återfinns i andra lagar som uppdrar åt en myndighet att behandla personuppgifter.

10 § Regeringen eller efter regeringens bemyndigande Elsäkerhetsverket får meddela ytterligare föreskrifter i de avseenden som anges i denna lag samt, inom området för elinstallationer, om erkännande av yrkeskvalifikationer och yrkeserfarenhet från ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Kommentar:

Det så kallade yrkeskvalifikationsdirektivet har genomförts olika i speciallagstiftningar för reglerade yrken. Vissa artiklar bör dock ha minst förordningsform.

11 § Tillsynen över efterlevnaden av denna lag och föreskrifter eller villkor som har meddelas med stöd av lagen utövas av Elsäkerhetsverket.

Elsäkerhetsverket har rätt att på begäran få de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen. Om det behövs för tillsyn av provförrättare, provverksamhet eller av utförda elinstallationer, har Elsäkerhetsverket rätt att få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen för att kontrollera den utförda elinstallationen.

En begäran om upplysningar eller handlingar får förenas med vite.

Kommentar:

Brister i den utförda elinstallationen kan medföra person- eller sakskada. Det är därför viktigt att myndigheten kan kontrollera den utförda installationen oavsett var den gjorts. Då en stor del av elinstallationerna utförs hos konsumenter är det viktigt att myndigheten ges möjlighet att granska elinstallatörens arbete oavsett var det utförs.

Tillsynen över provförrättarna blir en ny tillsynsuppgift för elsäkerhetsmyndigheten. För bibehållen kvalitet i verksamheten är det nödvändigt att provförrättarna håller hög standard vilket måste kunna kontrolleras av myndigheten. Det innebär också att ett förordnande att vara provförrättare kunna återkallas, se nedan.

12 § Om en elinstallatör allvarligt åsidosatt sina skyldigheter enligt 4 § så att det uppstått risk för skada på person eller egendom ska hans behörighet återkallas.

I mindre allvarliga fall får elinstallatören i stället tilldelas en varning om varning med hänsyn till omständigheterna kan anses vara en tillräcklig åtgärd.

Beslut enligt denna paragraf meddelas av den myndighet regeringen bestämmer.

Ett beslut om återkallelse gäller omedelbart.

Kommentar:

För återkallelse ska krävas att elinstallatören visat allvarliga och systematiska brister i sin installationsverksamhet. Eftersom återkallelse bara kan komma i fråga i allvarliga fall, är det av säkerhetsskäl nödvändigt att återkallelsebeslutet kan verkställas direkt.

13 § Vid återkallelse av behörigheten ska det bestämmas en tid inom vilken behörighet åter kan meddelas. Denna tid ska vara lägst 1 år.

Ny behörighet kan meddelas endast efter förnyat elinstallationsprov enligt 5 §.

Den som utför elinstallationer utan att vara behörig döms till böter eller fängelse i högst ett år.

Kommentar:

Det kan uppstå allvarliga risker för elsäkerheten om en person utan tillräcklig kompetens utför elinstallationsarbete. Överträdelsens allvarlighet beror bland annat på vilken omfattning installationsarbetet har haft. Risken med ett mer omfattande och komplicerat installationsarbete kan vara avsevärd. Fängelse bör därför, liksom hittills ingå straffskalan, jämföras med ellagen 13 kap 1 § 3.

14 § Den myndighet som regeringen bestämmer får återkalla ett förordnande att vara provförrättare om förutsättningarna för förordnandet enligt 7 § inte längre är för handen.

Kommentar:

Ett förordnande att vara provförrättare bör kunna återkallas om provförrättaren inte uppfyller de krav som ställs eller om provverksamheten inte sköts på det sätt avsetts. Det bör kunna vara möjligt för en provförrättare vars tillstånd har återkallats att på nytt förordnas om förhållandena rättas till. Någon särskild tidsfrist för ett sådant förnyat förordnande torde inte behövas.

ÖVERKLAGANDE

15 § Myndighets beslut enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSER

1. Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.
2. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriver vad som ska gälla beslut om behörigheter och andra beslut som meddelats enligt äldre bestämmelser.

Kommentar:

Det krävs relativt omfattande författningsarbete både för regeringen och Elsäkerhetsverket innan den nya lagen kan träda i kraft. Det är därför lämpligt om regeringen får bestämma dagen för ikraftträdande.

De bestämmelser som vållar svårigheter övergångsvis finns främst i Elsäkerhetsverkets föreskrifter men också delvis i förordningen. Det är därför lämpligare att övergångsbestämmelserna finns i dessa författningar.